

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО СПОЉНИХ ПОСЛОВА

Обраћање првог потпредседника Владе Србије и министра спољних послова Ивице Дачића на седници Савета безбедности Уједињених нација о раду УНМИК-а

„Господине председниче,

Учествујем на овим седницама већ седам година и обраћам се овом цењеном телу већ 22. пут. На жалост, и овог, 22. пута, морам да констатујем да на Косову и Метохији није учињено ништа да се Србима и другим неалбанским заједницама омогући живот достојан човека. Моја обавеза је, стога, да наставим да говорим у име оних чији се глас не чује, чија се права не поштују и оних који више од двадесет година не могу да се врате на своја огњишта. Можда се неки од вас сећају да се управо на овом месту током дискусија о Косову и Метохији дуго низ година користио израз „стандарди пре статуса“. Стандарди у поштовању људских права и владавине права напрасно су постали споредна тема након нелегалног и једностраног проглашења независности тзв. Косова. Данас готово нико не говори о стандардима, фокус за овим столом углавном је на потреби за постизањем „трајног решења“ за питање КиМ. Дужност свих нас је, међутим, да не дозволимо да људи на Косову и Метохији буду таоци перспективе проналажења решења. Овим људима и пре постизања било каквог договора мора да се омогући физичка безбедност, слобода кретања, право на запослење, заштита имовине, право на повратак, верске слободе, заштита културног и верског

наслеђа, право на учешће у политичком животу... Обични грађани Гораждевца, Ораховца, Клине, Мушуташта, Зубиног Потока или Звечана немају времена да чекају да ми постигнемо договор. Јер они, даме и господо, морају да живе. Показало се, на жалост, као и у многим другим случајевима, да процес проналажења решења за конфликте није лак и краткотрајан.

Бриселски дијалог као и Споразум који сам лично, у својству премијера, потписао пре 6 година, био је можда зрачак наде. Бриселски споразум био је резултат тешких преговора и још тежих политичких одлука, али и показатељ наше спремности на компромис. Та спремност је даље доказана имплементацијом споразума с наше стране. Управо због тога с пуним кредибилитетом могу да кажем да људи на Косову и Метохији не смеју да буду таоци самовоље и једностраних потеза Приштине којима се онемогућава наставак дијалога. Желим да будем потпуно јасан: Србија је спремна да разговоре настави већ сутра, уколико се за то стекну услови.

Подсетићу вас да је Приштина у новембру прошле године донела одлуку о увођењу стопроцентних такси на робу из централне Србије и БиХ, као и да је та одлука донета након неуспешног покушаја остваривања чланства тзв. Косова у Интерполу. Како смо пре две недеље били сведоци да је Приштина сама одустала од новог покушаја да уђе у Интерпол, поставља се питање који је смисао такси и чиме их оправдају.

Уместо да се након прошлогодишњег неуспеха врате дијалогу, Приштина је, само два месеца касније поднела нов захтев. Одлуку да пред сам почетак Генералне скупштине Интерпола у Чилеу одустану, донели су након што су увидели да би овај пут доживели још већи дебакл, односно да би њихов захтев био одбачен од стране још већег броја држава. Само сам ја лично пред почетак заседања Интерпола у Сантјагу овим поводом разговарао са 82 министра, од којих огромна већина не само да не подржава активности тзв. Косова, већ су против њих. Морам још једном да нагласим да је Србија од почетка Бриселског дијалога инсистирала на томе да све теме, укључујући и

чланство у међународним организацијама, треба да буду предмет разговора. Конструктивност и начин на који је решено питање учешћа КиМ у регионалним форумима – путем дијалога и на бази обострано прихватљивог договора – само је потврдило преимућства споразумног решавања свих питања. Упркос осуди целе међународне заједнице и небројеним позивима на повлачење одлуке о таксама, оне су на снази већ скоро годину дана. Штета од ове илегалне мере износи неколико стотина милиона долара и сваким даном је све већа. И овом приликом желим да нагласим да су ирационални и неприхватљиви покушаји успостављања вештачке равнотеже одговорности Београда и Приштине за прекид дијалога и објашњења да одлука о таксама представља одговор на кампању Србије за повлачење признања тзв. Косова. Наше активности у овом погледу представљају одговор на кампању за добијање признања које тзв. Косово, уз свесрдну помоћ неких од вас, води од тренутка кад су једнострано прогласили независност. Према томе, ако већ позивате Србију да обустави своју кампању, онда очекујемо да позовете и Приштину да престане са лобирањем, али и да сами прекинете то да радите. Док ви тражите од Србије да престане, дотле представници тзв. Косова заједно са дипломатијом Албаније раде широм света на признавању независности. Док ви тражите од Србије да престане, Организација исламске сарадње у својој декларацији позива све муслиманске земље да признају тзв. Косово. Док ви тражите од Србије да престане, ви сте овде, а нарочито представници великих сила, на готово свакој седници СБ позивали чланице да признају. Знате шта, ми јесмо мали, али нисмо глупи. Оне који нас оптужују да наше активности и повлачење признања тзв. Косова од стране 15 држава подривају дијалог, подсетићу да је од почетка преговора 2012. године тзв. Косово признало је 25 држава, као и да је Србија упркос томе наставила да учествује у дијалогу. Србија је дијалог наставила и упркос томе што након више од 6 година Приштина није испунила своје обавезе преузете Бриселским споразумом и што није формирала Заједницу српских општина. Зато желим да поновим, трговинска блокада је нечувена мера у данашњем

свету, донета је једнострано у Приштини и на њој је искључива одговорност што је дијалог постао беспредметан.

Сада нам остаје само да се надамо да ће Приштина увидети да без договора са Србијом не могу ништа да постигну, да било какви једностранни потези умањују шансе за проналажење решења, као и да дијалог нема алтернативу. Србија је са своје стране спремна за наставак дијалога.

Господине председниче,

Дозволите ми да се осврнем на недавно одржане опште изборе на КиМ. Србија је и овог пута упозоравала да ће предизборна кампања на Косову и Метохији бити искоришћена за политичку и сваку другу хајку на Србе, и то се нажалост и обистинило на бруталан начин, нападима на Србе и њихове светиње, провокацијама и низом инцидената. Упркос свим инцидентима, административним препрекама, попут забране употребе српских докумената за гласање на изборима (иако је на претходним изборима то било дозвољено), забране уласка српским функционерима на КиМ и другим ограничењима, српски народ је у великом броју изашао на изборе и тиме још једном показао јединство и одлучност да опстане на простору КиМ и бори се за своју будућност. Међутим, сведоци смо тога да Приштина није задовољна резултатима избора, те да, у циљу прекрајања изборне воље Срба, у првим постизборним данима поново прибегава исконструисаним причама и инцидентима, попут наводног тровања чланова изборне комисије након контаката са изборним материјалом који је донет из централне Србије. Након вишедневних драматичних сцена, какве смо имали прилике да виђамо у форензичким ТВ серијама, уз употребу заштитних маски и одела као да је реч о епидемији еболе или великих богиња, резултати анализе крви у самој Приштини показали су да није било речи о било каквом тровању. То је била само епидемија лажи која стално долази из Приштине. Овакве очигледне манипулације Приштине можда су могле да прођу у прошлости, али очекујемо да је овог пута међународна заједница прозрела праве намере Приштине и

штетност оваквог понашања и да ће у најмању руку то осудити. Ствар је јасна или је било или није било тровања. Лекари су утврдили да није било.

Да ли је то одраз расизма према српским гласовима. Тражимо одговор и вашу реакцију. Да ли у Србији када неки Албанац гласа треба да бројимо гласове на такав начин као што оно броје српске. Да ли је то одраз демократије и демократског друштва. Да ли је то оно та шта сте се борили ви који сте подржавали Косово.

Какво је стање на тзв. Косову и у косовском друштву говори и то да је нови политички лидер Аљбин Курти, човек који током свог целокупног политичког ангажмана нескривено заступа идеју Велике Албаније. И након избора на којима је освојио највећи број гласова, показао је да од те идеје нема намеру да одустане, јер у својој канцеларији у којој прима и представнике ваших земаља на почасном месту истиче заставу Албаније, без заставе тзв. Косова. Овде се поставља једно веома озбиљно питање: да ли чињеница да су се поједини дипломатски представници фотографисали у оваквом декору говори о томе да неки чланови међународне заједнице дају легитимитет овим опасним и дестабилизујућим намерама? Свих ових година силно сте време потрошили оптужујући Србију да подрива територијални интегритет тзв. Косова, а сада ваши представници седе испред заставе Албаније у сред Приштине и то у канцеларији будућег премијера тзв. Косова који негира територијални интегритет Косова. Па где вам је ту застава тзв. Косова и зашто сада ћутите око тога? Аљбин Курти, претендент на функцију премијера тзв. Косова, отворено говори да не жели да разговара са Српском листом, која је победила на изборима и која је легитимни представник Срба на КиМ. Каква је то демократија у којој потенцијални премијер не прихвата изборне резултате јер му нису по вољи? Каква је то тзв. правна држава у којој потенцијални премијер најављује да ће тражити да се сви до сада постигнути споразуми преиспитају кад дође на власт и тврди да је најважнији део Бриселског споразума – онај о успостављању Заједнице српских општина - „мртво слово на папиру“?

Последњих дана Аљбин Курти додатно је заострио своје изјаве и говорио о томе како ће од Србије захтевати ратну одштету и исплату наводних дуговања према тзв. Косову. Можда господин Курти није упознат са чињеницом да Србија отплаћује скоро милијарду долара кредитних дугова који се односе на кориснике са КиМ. У овом случају одједном нико не спомиње независност тзв. Косова од Србије. Ако сте наводно независна држава, што не враћате ви своје дугове?

Сви ови контрапродуктивни наступи и реторика никако не доприносе стварању атмосфере за превазилажење постојећих разлика и изградњу поверења међу заједницама. Ја дубоко верујем да свако ко одбија дијалог не ради за добробит ни српског ни албанског народа на КиМ. Искрено се, ипак, надам да ће Приштина након формирања власти укинути таксе и тиме створити услове за дијалог и тражење мирног и компромисног решења за сва отворена питања. Такође се надамо да ће одустати од политике мржње, нетолеранције и дискриминације. Јер овде није само реч о изборима и кампањи, већ о дугогодишњем тренду радикализације албанске заједнице, за које директну одговорност носе власти у Приштини.

Последице такве политике су очигледне. Последњих годину дана представља један од тежих периода када је реч о безбедности Срба и другог неалбанског становништва на Косову и Метохији. Били смо често сведоци напада на живот, слободу и имовину Срба на КиМ, уз појачано полицијско и правосудно малтретирање. Према последњем извештају Мисије ОЕБС-а на КиМ, само у првој половини ове године забележена су 183 међуетничка инцидента, што представља повећање од скоро 30% у односу на претходни шестомесечни период. Ово су чињенице пред којима не смемо затварати очи.

Међу најопаснијим методама застрашивања српског становништва свакако су све чешћи упади специјалне јединице „РОСУ“ на север КиМ под плаштом борбе против организованог криминала. После инцидента од 28. маја ове године, о чему смо детаљно говорили током јунске седнице СБ

УН, пре две недеље смо поново имали тзв. полицијску акцију специјалних јединица на северу КиМ током које су вршена хапшења. Дозволите ми да истакнем још једном: упади тешко наоружаних формација састављених искључиво од Албанаца на север КиМ, под различитим изговорима и мотивима, уз коришћење прекомерне силе, представљају провокације које имају изузетно опасан потенцијал за дестабилизацију ионако крхке безбедносне ситуације на терену. У том смислу, од изузетне важности је стриктно поштовање договора постигнутог приликом склапања Бриселског споразума, као и да КФОР делује као пресудни фактор одвраћања да се такве или сличне акције на предузимају јер могу да изазову додатну нестабилност и потенцијалну спиралу насиља које се тешко може контролисати.

Желео бих и да подсетим да су у акцији од 28. маја, поред повређених Срба, противно међународном праву ухапшена и брутално пребијена два припадника Мисије УНМИК-а који су били на дужности и који уживају дипломатски имунитет - руски држављанин Михаил Красношченко, који је потом, супротно сваком пропису, али и логици, од стране Приштине проглашен персоном нон грата и локални Србин Дејан Димић против кога се још увек води судски поступак. Овде се намеће питање шта тек Срби на Косову и Метохији могу да очекују ако се припадници међународних мисија третирају на овај начин. Апелујем овде на све чланице Савета безбедности да осуде ове противправне поступке Приштине и захтевају хитно обустављање поступка против припадника Мисије УНМИК.

Изразио бих задовољство због извештаја који је малопре предочен од стране специјалног представника Танина – тима за истрагу и експертизу овог догађаја.

Замолио бих да посебну пажњу обратите овим закључцима јер на прошлој седници СБ УН сте могли да чујете од представника Приштине да су директно оптужили представнике УНМИК-а да су прекорачили овлашћења, да нису били на дужности и да није било насиља према њима. Малопре

представљени извештај говори управо супротно, да су били на дужности, да је предузета сила која представља кршење њихових имунитета и привилегија као службеника УН, да су тешко повређени, и да се против њих воде и даље поступци и да је један проглашен персоном нон грата. Оно што је рекао господин Танин је да се захтева да се одговорни за овај инцидент одговарају. Пошто сте сами утврдили овај извештај, у томе Србија није учествовала, очекујемо од СБ УН да поштује своју Мисију и своју експертизу и очекујемо предузимање мера против оних који су нарушили привилегије и имунитете и повредили чланове мировне мисије на КиМ.

Господине председниче,

Дозволите ми да скренем пажњу на изузетно важно питање које се спомиње и у Извештају генералног секретара. Реч је о повратку на КиМ бораца и њихових породица са страних ратишта, пре свега из Сирије и са Блиског Истока. Ради се о више од 250 бораца „Исламске државе“ који су се вратили на КиМ, што је у односу на укупно становништво представља највећи проценат у Европи. Извештај генералног секретара помиње хапшења особа које су покушале да формирају терористичке групе на КиМ, Северној Македонији и Албанији и планирале нападе на Србе на КиМ и КФОР, што само потврђује наша упозорења да постоји реална опасност од тероризма не само за становништво на КиМ и Балкану, него и за целу Европу.

Господине председниче, уважене чланице Савета безбедности,

И овај извештај генералног секретара нам сведочи о бахатом односу Приштине према српском културном и верском наслеђу на КиМ, флагрантним примерима скрнављења споменика и покушајима присвајања културног идентитета. Ново Брдо, Дечани, Богородица Љевишка и остали угрожени верски и културни споменици не могу и неће никада бити „косоварски“, без обзира на евидентне покушаје Приштине да створи све већи јаз међу заједницама на КиМ и узурпира и фалсификује

историју, како би избрисала сваки траг о вековном присуству Срба на територији КиМ.

У ту сврху служе и неистине, попут оне бесмислице изречене на претходној јунској седници, када је Вљора Читаку питање КиМ довела у везу са деколонизацијом, без икаквог правног, политичког и моралног утемељења. Дозволите да подсетим да КиМ никада није споменуто ни у једном документу УН који се односи на деколонизацију. То је увреда за све државе које су биле жртве процеса колонизације и прошле кроз мукотрпан процес деколонизације.

Као показатељ тешког обољења епидемија лажи присутног на КиМ, може да посведочи и велика лаж коју је госпођа Вљора Читаку износила на седницама овог тела да Албанци у Србији нису имали право на употребу албанског језика и писма. Као потврду тој лажи, показаћу вам како је изгледао документ који су издавале српске власти 1990. године, када је Вљора Читаку имала 10 година. Показаћу вам извод из матичне књиге рођених који је издат на Косову. Чак су и Србима на КиМ издавана двојезична документа и то прво на албанском, па онда на српском језику. Уосталом, кад смо већ код тих докумената, гђа Вљора Читаку је и даље држављанин Републике Србије и уписана је у матичну књигу рођених за подручје Приштина под бројем 6194 за 1980. годину. Вљора Читаку никада није тражила отпуст из нашег држављанства. Можда ће она сада рећи да је то за њу небитно, али пошто је ту представник Немачке, нека објасни то њему, пошто Немачка тражи од сваког Албанца са Косова потврду о отпусту из држављанства Србије.

Покушаји манипулације од стране Приштине присутни су, на жалост, и када је реч о веома осетљивој теми сексуалног насиља у виду упорног истицања бројки које нису поткрепљене подацима ниједне званичне институције, па чак ни Комисије која је у сврху утврђивања статуса жртава основана управо од стране Приштине. Приштина тврди да је током сукоба било 20.000 жртава сексуалног насиља, док се Комисији до сада

пријавило 1057 особа, од чега је за њих 406 утврђен статус жртве. Желим још једном недвосмислено да нагласим да се Србија залаже за утврђивање чињеница и кажњавање починилаца ових гнусних злочина, али и да подсетим на наше упорно инсистирање на остваривању правде за све жртве и избегавању политизације овог питања. Извештај који је пред нама управо указује на то да је наша забринутост у погледу овога била основана, јер генерални секретар констатује да процес који води споменута Комисија није инклузиван, да не обухвата период непосредно након конфликта, као и да је одсуство неврећинских заједница у процесу такође разлог за бригу.

Србија чврсто верује да сваки злочин мора бити кажњен и ми смо са своје стране учинили све да се починиоци процесуирају и казне, укључујући сарадњу са Међународним судом у Хагу. Са друге стране, видимо да је правда за злочине почињене над Србима и другим не Албанцима тек у повоју. Надамо се да ће Специјални суд, који је на испитивање позвао већ 110 припадника ОВК, ускоро подићи прве оптужнице и да ће правда за све жртве конфликта на Косову и Метохији коначно бити достижна.

Господине председниче,

Због свега наведеног неопходно је још једном указати да ситуација на терену и даље налаже активан ангажман УНМИК, као и других мисија на КиМ (ЕУЛЕКС, КФОР, ОМИК) чија је улога од изузетне важности за испуњавање мандата дефинисаног Резолуцијом 1244 СБ УН и од кључног је значаја за физичку безбедност и судбину многих на КиМ. Дозволите ми да још једном истакнем значај поштовања Резолуције 1244 СБ УН, којом је потврђен територијални интегритет и суверенитет Републике Србије и која је и даље на снази, као и правни оквир који је у складу са Резолуцијом успостављен од стране УНМИК-а, што је у свом излагању истакао и подсекретар УН-а за правна питања М. Де Серпа Соареш на јунској седници СБ УН.

Због свега наведеног јасно је да о КиМ морамо да наставимо да разговарамо у Савету безбедности. Колико је ово питање и даље релевантно и важно говори и чињеница да су САД именовале два представника који ће се њиме бавити.

Поштоване колеге,

Знам да за данашњу седницу имате припремљене говоре у којима ће један део вас тврдити да нам УНМИК више није потребан, позивати обе стране на повратак дијалогу и говорити о демократским достигнућима тзв. Косова. Желео бих да вас замолим да, уместо тога, сви заједно покренемо суштинску дискусију која је на овим седницама изостала годинама уназад. Ја сам вам раније постављао питања која овом приликом морам да поновим:

- Да ли је по вама прихватљиво да демократске институције не примењују постигнуте договоре и преузете обавезе? Да ли ће међународна заједница дозволити да Бриселски споразум и Заједница српских општина и заиста остану „мртво слово на папиру“, као што то каже Курти? Зашто смо онда преговарали и губили време? Па ви сте овде поздравили Тачија и мене кад смо потписали Бриселски споразум.

- Да ли се може прихватити као нормално застрашивање повратника, напади на представнике невећинских заједница и њихова свакодневна дискриминација?

- Који је ваш коментар на инциденте и провокације, физичке нападе и рањавања, каменовање аутобуса, демолирање амбуланте или скрнављење цркава и надгробних споменика, говор мржње и натпис „УЧК“ на српским кућама?

- Да ли је повратком 1,9 процената интерно расељених лица достигнут жељени стандард поштовања људских права? Да ли је то довољан број да се од даљег повратка одустане? Да ли то значи да је протеривање 200 000 Срба са КиМ готова ствар? Да ли то више не треба да спомињемо? Хоћете да легализујемо етничко чишћење.

Молим вас још једном да покушате да одговорите на ова конкретна питања без релативизације и историјских лекција. Јер ниједан историјски претекст не оправдава да било ко усред Европе у 21. веку живи на овај начин. Ви одговоре на ова питања не дугујете мени. Дугујете их српској деци на КиМ којима изостанак елементарних људских права представља готово извесну будућност, дугујете их и људима из енклава, интерно расељеним лицима и монахињама које живот проводе опасане бодљикавом жицом.

Србија ће, са своје стране, наставити да указује на ове недаће и кршења међународног права. Исто тако ће, у доброј вери, наставити да доказује своју посвећеност миру и трага за компромисним решењем како би простор, на којем вековима траје суживот Срба и Албанаца, у 21. веку ипак постао боље место.

Захваљујем се на пажњи.“

Београд,
31. октобар 2019. године